

Handläggare
Ingar Werkström
Epost: ingar.werkstrom@myh.se

Justitiedepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Betänkandet En ny lag om ordningsvakter m.m. (SOU 2021:38)

Sammanfattning

Myndigheten för yrkeshögskolan instämmer i att utbildningen till ordningsvakter bör förlängas utifrån dagens behov och de ökade befogenheter som föreslås. Myndigheten instämmer i att full avgiftsfinansiering inte är lämpligt. Myndigheten anser dock att det bör övervägas om förslaget är tillräckligt avseende utbildningens längd samt anser att praktik för vissa av uppgifterna och ytterligare lämplighetsprövning bör övervägas.

I betänkandet anges att det är för tidskrävande att analysera om utbildningen kan vara en yrkeshögskoleutbildning, med hänsyn till det utrymme utredningen har till sitt förfogande. Det anges dock att det inte utesluter att Polismyndigheten går vidare med ett sådant förslag. I bilaga till yttrandet redovisas därför vissa regler om utbildning i yrkeshögskolan.

Synpunkter

Avsnitt 6.5 Förordande som ordningsvakt

Utbildningens längd och innehåll: Utredningen anser att utbildningen ska omfatta minst 160 timmar. Någon praktik föreslås inte. Utredningen anger vidare att utbildningen är jämförbar med väktarutbildningen som enligt betänkandet omfattar ca 140 timmar och 160 timmars praktik. Myndigheten instämmer i att utbildningen bör förlängas och förstärkas. Det bör dock övervägas om utbildningen ska omfatta mer än 160 timmar och om praktik ska ingå för de uppgifter som inte utgör myndighetsutövning. Ordningsvakter har omfattande befogenheter inkl. myndighetsutövning och föreslås nu ytterligare befogenheter. De ställs ofta inför komplexa situationer. Detta bör jämföras med de mindre omfattande uppgifter som väktare har. Det har vidare framförts kritik mot ordningsvakters konflikthantering, bemötande, etik och icke diskriminering från flera instanser.

Lämplighetsprövning: Befogenheterna inkluderar komplexa situationer och myndighetsutövning. Det finns redan idag kritik mot utövandet och fler myndighetsuppgifter föreslås. Det föreslås dock inte ytterligare lämplighetskrav eller nya sätt att bedöma lämpligheten, utöver kontrollen av kunskaper i svenska. Det kan diskuteras om de brister som konstaterats i tillräckligt hög utsträckning kan påverkas genom utbildning.

Finansiering: Utredningen föreslår en kombination av studerandeavgift, statliga anslag och berättigande till studiestöd, i stället för full avgiftsfinansiering som idag. Förslaget är befogat särskild vid en förlängning av utbildningen. Det framgår inte hur utbildning hos annan än Polismyndigheten ska finansieras och hur det kan påverka antalet sökande.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören efter föredragning av juristen Ingar Werkström. Chefsjuristen Carina Larsson har deltagit vid föredragningen.

Thomas Persson
Generaldirektör

Bilaga till yttrande – betänkandet SOU 2021:38 (Ju2021/02070)

Avsnitt 6.4 Yrkeshögskoleutbildningar

Utredningen föreslår inte att utbildningen till ordningsvakt ska bli en yrkeshögskoleutbildning. Myndigheten för yrkeshögskolan bifogar dock följande kommentarer till yttrandet då frågan om yrkeshögskoleutbildning tas upp i betänkandet. Som framgår nedan innebär vissa av reglerna att utbildningen inte uppfyller kraven för en yrkeshögskoleutbildning, varken i nuvarande eller föreslagna form.

Utbildningens nivå: Enligt myndighetens bedömning bygger inte ordningsvaktsutbildningen väsentligen på de kunskaper som gymnasieskolan ger, varken i nuvarande eller föreslagna form.

Utbildning inom yrkeshögskolan ska vara eftergymnasial och väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper.¹ För antagning till utbildning inom yrkeshögskolan gäller således gymnasieexamen eller motsvarande som behörighetskrav.² För antagning till utbildningen till ordningsvakt saknas däremot krav på gymnasieexamen. En studerande som har väktarutbildning eller skyddsvaktsutbildning erbjuds också en förkortad ordningsvaktsutbildning. Då väktare är en yrkesutgång inom gymnasieskolans Barn- och fritidsprogram kan det ses som ytterligare en omständighet för att utbildningen till ordningsvakt har betydande inslag av gymnasial karaktär.

Anordnare och finansiering: En statlig myndighet, till exempel Polismyndigheten, kan vara utbildningsanordnare.³ Vid yrkeshögskoleutbildning får statsbidrag dock inte lämnas till statlig myndighet.⁴ Särskilda medel får vidare endast lämnas till högskola eller universitet med staten som huvudman.⁵

Utredningen föreslår en kombination av studerandeavgift, statliga anslag och berättigande till studiestöd. Om utbildningsanordnaren inte är statlig myndighet kan visserligen statsbidrag beviljas men, som utredningen påpekar, utbildningen ska då vara avgiftsfri för de studerande.⁶ Däremot skulle utredningen berättiga till studiemedel, vilket också nämns i betänkandet. Såvitt framgår innehåller förslaget inte någon reglering om hur utbildning hos annan än Polismyndigheten ska finansieras.

Utbildningslängd: Utredningen föreslår att grundutbildningen ska omfatta minst 160 timmars undervisning. Enligt Polismyndighetens föreskrifter består grundutbildningen idag av 80 lektionstimmar och en lektionstimme utgör 45 minuter. Såvitt framgår inte tid för självstudier i detta. Inom yrkeshögskolan ska en utbildning omfatta minst 100 yrkeshögskolepoäng (YHP) vilket motsvarar 20 veckors heltidsstudier.⁷ Det går inte att säga exakt vad utredningens förslag innebär när det gäller utbildningens längd jämfört med reglerna inom yrkeshögskolan men utbildningen skulle i vart fall bli klart kortare än 20 veckors heltidsstudier. Det finns dock möjlighet till kortare utbildning inom yrkeshögskolan om det är motiverat utifrån arbetslivets behov.⁸

Arbetslivssamverkan: Utbildningen inom yrkeshögskolan präglas av stark arbetslivsanknytning genom medfinansiering och föreläsare. Praktik genom lärande i arbete (LIA) är visserligen obligatoriskt enbart för utbildningar som är över 400 yrkeshögskolepoäng (80 veckors heltidsstudier) och uppfyller kraven för en kvalificerad yrkeshögskoleexamen⁹ men de flesta yrkeshögskoleutbildningar på 100 YHP eller mer omfattar ändå LIA.

¹ 1 § och 5 § lag (2009:128) om yrkeshögskolan (YHL).

² 3 kap. 3 § förordning (2009:130) om yrkeshögskolan (YHF).

³ 4 § YHL.

⁴ 5 kap. 2 § YHF.

⁵ 8 § YHL.

⁶ 9 § YHL.

⁷ 5 YHP motsvarar en veckas heltidsstudier (2 kap. 4 § YHF).

⁸ 2 kap. 5 § YHF.

⁹ 2 kap. 14 § YHF.